

Društvo za kvalitetu - Hrvatska udruga medicinskih sestara – predstavljanje knjige *Sestrinska riječ*

Society for Quality - Croatian Nurses Association – Book Presentation Nurses word

Josipa Bišćan

Predsjednica Društva za kvalitetu HUMS-a, Poliklinika Medikol, Voćarska 106, 10000 Zagreb, Hrvatska
President of the Society for Quality, Croatian Nurses Association, Polyclinic Medikol, Voćarska 106, 10000 Zagreb, Croatia

Received June 26th 2015;

Accepted June 30th 2015;

Ključne riječi: knjiga • časopis • sestrinstvo • udruženje

Kratki naslov: Predstavljanje knjige *Sestrinska riječ*

Keywords: book • magazine • nursing • association

Running head: Book Presentation Nurses word

Autor za korespondenciju/Corresponding author: Josipa Bišćan, Croatian Nurses Association, Polyclinic Medikol, Voćarska 106, 10000 Zagreb, Croatia

Društvo za kvalitetu i Društvo glavnih sestara Hrvatske udruge medicinskih sestara [HUMS] u suradnji sa Američkom udrugom medicinskih sestara menadžera [engl. American Organization of Nurses Executives (AONE)], od 7. do 9. svibnja 2015. godine u Lječilištu Veli Lošinj organizirali su 5. Međunarodnu sestrinsku konferenciju naslova: „Liderstvo u sestrinstvu – pogled u prošlost za korak u budućnost“. Prvi dan ovog događanja održana je godišnja skupština HUMS-a. Drugi dan je održana konferencija na kojoj su prikazana iskustva medicinskih sestara - pomoćnica ravnatelja za sestrinstvo iz Republike Hrvatske [RH], o uspješnosti vještine liderstva i menadžmenta, što je uspoređeno s mogućnostima koje imaju medicinske sestre menadžerice u Americi. Treći dan događanja održan je prigodni program povodom Dana sestrinstva uz predstavljanje knjige *Sestrinska riječ* autorice Snježane Grković-Janović, u kojoj se opisuje razvoj sestrinstva unutar socijalno-medicinskog pokreta dvadesetih i tridesetih godina 20. stoljeća. Knjiga je nastala na temelju sestrinskog časopisa koji je izlazio u to vrijeme pod nazivom *Sestrinska riječ*. Izdavač knjige je Medicinska naklada, Zagreb.

Autorica Snježana Grković-Janović rođena je 1933. godine u Zagrebu. Njezini roditelji, otac, dr. Špiro Janović, i majka, sestra Lujza Janović-Wagner, bili su uključeni profesionalno i osobno u socijalno-medicinski pokret dr. Andrije Štampara, što je kroz svoje djetinjstvo i odrastanje imala priliku pratiti i sama autorica, a to i opisuje u knjizi u svojim sjećanjima.

Snježana Grković-Janović profesorica je južnoslavenskih književnosti. Objavila je 15 knjiga među kojima su vrlo paženi romani za djecu. Dobitnica je nagrade Ivana Brlić-Mažuranić za roman *Ukradeno proljeće*. Nadahnuta sjećanjima na svoje roditelje, naročito svoju majku i njezin socijalno-zdravstveni rad, napisala je knjigu *Sestra Lujza* i objavila njezin dnevnik.

SLIKA [1] Snježana Grković-Janović.

Razlozi za pisanje knjige *Sestrinska riječ* prije svega su osobni, ali postoji i širi društveni interes kojim autorica želi sačuvati sjećanje na sestrinstvo tog doba, na čuvarice narodnog zdravlja kakve su nam prethodile.

Knjiga je posvećena jednom stručnom glasilu, što samo za sebe nije mala stvar, ona je više od toga. Posveta je to jednoj cijeloj profesiji koja se hrabro suprotstavila bolesti, siromaštvu i neznanju u vremenu između dvaju svjetskih ratova kada su još vladale zarazne bolesti, a javno zdravstveni sustav tek oblikovao učinkovitije mjere svoga djelovanja. (iz recenzije prof. dr. sc. Željko Dugac)

Djelo je izvorni doprinos poznavanju povijesnih korijena organizacije naše i svjetske zdravstvene zaštite, razumijevanju stvaranja i razvitka svjetski poznatih i sve do danas uvažavanih ideja Andrije Štampara u organizaciji zdravstvene zaštite i zdravstvene politike. (iz recenzije prof. dr. sc. Luka Kovačić)

Knjiga *Sestrinska riječ* ispisana je člancima i izvješćima koji su objavljivi u časopisu i govore o tadašnjem sestrinskom stručnom udruženju – Jugoslavenskom društvu diplomiranih sestara [JDDS] i njegovim sekcijama u kojima se spominju problemi s kojima su se susretale medicinske sestre. Govori o podjeli prvih diploma sestara pomoćnica, o njihovu obrazovanju i službeno priznatom zvanju, o nedostatnosti obrazovanja u Sestrinskim školama, kratkoći studija, ali i problemima koji izviru iz samog sestrinstva.

Čitajući knjigu, saznajemo o usavršavanju prvih školovanih sestrinskih generacija, njihovom mukotrpnom stjecanju ugleda u društvu, borbi za svoja prava, o uklanjanju tadašnje strukovne organizacije u međunarodnu sestrinsku organizaciju [engl. International Council of Nurses-ICN], o dobroj suradnji medicinskih sestara i liječnika u njihovom zajedničkom radu.

Sestrinska riječ otvarala je prozor u svijet, koji nije bio bez mane i nevolje i trebao je sestru na mnogim područjima društvenog života. Sestrinstvo u Kraljevini Jugoslaviji imalo je svoju elitu – visoko obrazovane sestre, izvršne organizatorice, karizmatične osobe u svojim sredinama, rijetko za kancelarijskim stolom, već vazda u prvim redovima sa svojim kolegicama na putovima struke i sestrinske etike.

Čitajući knjigu *Sestrinska riječ* u kojoj autorica uz originalne tekstove iz časopisa dodaje i svoje komentare, nameće se misao povezanosti sestrinstva iz prošlosti i svih aktualnih događanja u sestrinstvu današnjice. Vjerojatno će svaki čitatelj iz svoje perspektive zaključiti gdje smo danas u odnosu na ono vjerno opisano sestrinstvo iz tih godina. U svjetlu razvoja visokosofisticirane medicine danas i svih nedaća siromaštva, bijede i neznanja onog vremena, nameće se pitanje ukupnog postignuća medicinskih sestara u razvoju sestrinske profesije.

Najveće priznanje za svoj rad sestre su dobile imenovanjem sestara pomoćnica (**službeni naziv u Hrvatskoj, tj. za zvanje stečeno u zagrebačkoj sestrinskoj školi u Mlinarskoj**) za direktorice škola, **u Srbiji i Makedoniji, u drugoj varijanti "škola za nudilje" (od engleske riječi nurse)**. Knjiga o sestrinskom časopisu opisuje sve raznolikosti sestrinskog rada tridesetih godina 20. stoljeća u okviru načelnog polivalentnog pristupa. Objavljeni su i dojmivi odlomci iz sestrinskih dnevnika. Saznajemo u kakvom položaju i s kakvim problemima se susretalo JDDS. Financijska sredstva s kojima su sestre raspolagale bila su skromna. Prvi broj časopisa *Sestrinska riječ* izašao je u Zagrebu siječnja 1933., a ugasio se u svibnju 1940. godine. Od prvog do za-

SLIKA [2] 7.-9.svibnja 2015. Lječilište Veli Lošinj – sa predstavljanja knjige *Sestrinska riječ*

dnjeg broja, odgovorna urednica bila je sestra Lujza Janović-Wagner. U časopisu su objavljivane vijesti i o stranim i drugim časopisima i mogućnosti njihova posuđivanja članicama JDDS-a. Značajan broj članaka bilo je posvećen liku i etici medicinske sestre, o njezinoj disciplini, portretu, uniformi (danas kažemo odori)... Uredništvo se obraćalo čitateljima obavijestima, pozivima, upozorenjima i opomenama za nemarno plaćanje pretplate, isprikanama za kašnjenje lista, čestitkama za nagrade... Puno je napisanih kvalitetnih članaka raspoređenih u XXII. tematske cjeline, uključujući i sjećanja na preminule sestre.

Knjiga *Sestrinska riječ* predstavlja značajan edukacijski materijal koji bi trebao ući u obvezatnu literaturu, u kurikulum medicinskih škola, ali jednako tako služiti i svim ostalim medicinskim sestrama u širenju svojih horizonata sestrinske profesije i njihova djelovanja u današnjici.

...Nismo još zrele za mirni i zajednički rad, za solidarno podnošenje svih tegoba. Koliko god znamo zatajiti svoju ličnost pred bolesnikom ili štitičnikom, nismo još dorasle da to isto učinimo prema kolegicama za dobrobit sestrinske zajednice (...) ne priznajemo stručno sestrinsko vodstvo i nadzor i ne prihvatamo oprečna mišljenja svojih kolegica. Još uvijek lični interesi prevlađuju nad interesima službe. (sr. Lujza Janović: Disciplina 1-4/1937.)

Literatura / References

Kod autora.